

Ministerul Economiei al Republicii Moldova

RAPORT

**privind activitatea Zonelor Economice Libere
ale Republicii Moldova
în anul 2015**

CHIȘINĂU 2015

I. Acțiunile statului privind crearea, coordonarea și monitorizarea activității zonelor economice libere

În perioada de gestiune Guvernul a continuat procesul perfecționării **legislației privind zonele economice libere**, precum și a controlului asupra respectării acesteia.

În scopul eliminării unor contradicții vis-a-vis de activitatea zonelor economice libere a fost elaborat un șir de acte normative și legislative, care prevăd introducerea unor modificări și completări într-un set de acte legislative și normative. La fel, acestea prevăd ameliorarea climatului investițional în cadrul zonelor libere, eliminarea barierelor de prisos din activitatea rezidenților, precum și a interpretărilor duble din prevederile legislației.

Un alt moment legat de activitatea zonelor libere a fost crearea unui Grup de lucru operativ privind ameliorarea situației ecologice și prevenirea emisiilor de substanțe nocive în mun. Bălți, acesta fiind periclitată din cauza oxidării producției finale provocată de situația de urgență din municipiu. Grupul de lucru vizat s-a întrunit cu regularitate pe parcursul anului, fiind organizate mai multe ședințe de lucru cu invitarea reprezentanților instituțiilor abilitate, iar problema emisiilor a fost monitorizată în permanență.

Acțiunile întreprinse și eforturile depuse au contribuit la atragerea investitorilor. Astfel, în perioada de gestiune zona liberă „Bălți” a fost extinsă în două etape. Prin urmare, la prima etapă Ministerul Economiei a fost elaborat Avizul Guvernului asupra proiectului de lege privind completarea articolului 1 din Legea nr.26 din 4 martie 2010 privind Zona Economică Liberă “Bălți”, ulterior la cea de a doua etapă a elaborat Avizul Guvernului la proiectul de lege privind modificarea și completarea unor acte legislative.

Totodată, Guvernul monitorizează activitatea zonelor libere ce ține de respectarea legislației în domeniu. Așadar, în anul 2015 în zonele libere au fost efectuate 30 controale (în anul 2014 - 32). Toate controalele efectuate s-au desfășurat în prezența reprezentanților Administrației zonei libere corespunzătoare, ulterior rezultatele acestora fiind aduse la cunoștința Administratorilor principali. Au fost efectuate controale în ZEL „Ungheni-Business” (19), ZAL „Expo-Business-Chișinău” (5), ZAL PP ”Valkaneș” (4) și ZAL PP „Otaci-Business” (2). De asemenea, în anul 2015 a fost coordonat Graficul controalelor rezidenților zonelor economice libere, ce prevede controlul acestora de către autoritățile abilitate.

La rândul său, Ministerul Economiei monitorizează direcțiile principale ale dezvoltării zonelor libere și acordă suportul metodologic și practic necesar Administrațiilor și rezidenților.

Pe parcursul anului 2015 colaboratorii Ministerului Economiei au participat la 4 concursuri în calitate de membri ai comisiilor, organizate în cadrul zonelor libere, pentru dreptul de a deveni rezident al zonei libere. În rezultatul concursurilor au fost selectați 6 rezidenți.

În plus, ministerul a organizat 22 de ședințe de lucru cu rezidenții și Administratorii zonelor libere, unde s-au discutat un șir de chestiuni legate de înlăturarea problemelor existente și asigurarea unei dezvoltări stabile a zonelor libere.

În scopul **mediatizării activității** zonelor libere, Ministerul Economiei elaborează trimestrial și prezintă Guvernului, rapoarte privind activitatea Administrațiilor și rezidenților acestora, întocmește diverse materiale analitice. Materiale în cauză sunt plasate și pe site-ul ministerului.

Informația vizând activitatea zonelor libere este în permanență expediată și în adresa altor autorități ale administrației publice, investitorilor, companiilor de consulting și de publicitate. Mai mult, ministerul colaborează periodic cu mass-media în scopul diseminării informației privind activitatea zonelor economice libere.

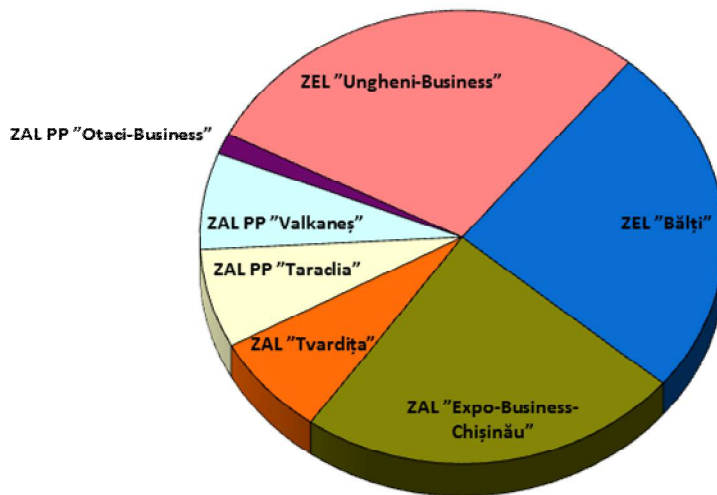
II. Principalele rezultate ale activității zonelor economice libere

Conform situației din 1 ianuarie 2016 în 7 zone economice libere erau înregistrați 156 de rezidenți. **Numărul** angajaților rezidenților zonelor libere pentru perioada de raportare a constituit 6502 persoane, micșorându-se cu 1,8% în comparație cu 1 ianuarie 2015. Din numărul total al angajaților 3088 persoane activează în ZEL „Bălți”, 2133 persoane în ZEL „Ungheni-Business”, 498 persoane în ZAL „Expo-Business-Chișinău”, 384 persoane în ZAL PP „Valkaneș”, 275 persoane în ZAL „Tvardița”, 66 persoane în ZAL PP „Taraclia” și 58 persoane în ZAL PP „Taraclia”.

Volumul total al salariilor achitate de către rezidenți a constituit 373,6 mil. lei. Astfel, atestăm o creștere de 2,5% în comparație cu aceeași perioadă al anului 2014. Salariul mediu al unui angajat s-a majorat în anul 2015 cu 7,7 % și a constituit 5,3 mii de lei.

Volumul total al investițiilor în zonele libere, pe parcursul întregii activități, la 1 ianuarie 2016 a constituit 230,1 mil. dolari SUA, sporind în anul 2015 cu 8,6 % sau cu 18,2 mil. dolari SUA.

Figura 1. Ponderea volumului investițiilor atrase (pe zone libere), conform situației din 01.01.2016

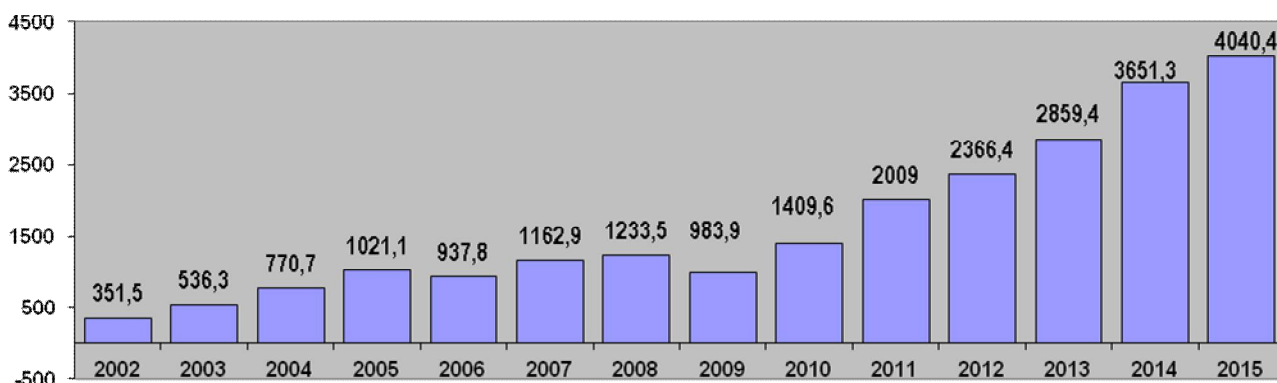
Din volumul total al investițiilor 65,5 mil. dolari SUA revin ZEL „Ungheni-Business”, 57,9 mil. dolari SUA - ZEL „Bălți”, 54,5 mil. dolari SUA - ZAL „Expo-Business-Chișinău”, 16,8 mil. dolari SUA - ZAL „Tvardița”, 16,2 mil. dolari SUA - ZAL PP „Taraclia”, 15,8 mil. dolari SUA - ZAL PP „Valkaneș” și 3,4 mil. dolari SUA - ZAL PP „Otaci-Business”. În ultimii 5 ani, în zonele libere au fost atrase investiții în valoare de 101 mil. dolari SUA.

**Tabelul 1. Volumul investițiilor în zonele economice libere
(cumulativ de la începutul activității)**

	2002	2005	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Volumul total de investiții, mil. dolari SUA	41,4	72,1	100,8	119,9	124,7	128,7	144,5	169,4	197,9	212,0	230,2
în % față de anul precedent	122,5	119,4	114,2	119,0	104,0	103,3	112,3	117,2	116,9	107,1	108,6
sporul anual al investițiilor, mil. dolari SUA	7,6	11,7	12,6	19,1	4,8	4,0	15,5	24,9	28,5	14,1	18,2
<i>din volumul total de investiții – ponderea pe zone libere, %</i>											
ZEL "Ungheni-Business"	x	11,5	24,7	28,5	28,4	24,4	25,0	29,1	28,2	29,2	28,5
ZAL "Expo-Business-Chișinău"	46,0	42,2	39,4	39,5	39,1	38,1	35,0	30,6	27,2	25,6	23,7
ZEL "Bălți"	x	x	x	x	x	5,2	10,6	13,2	19,8	21,4	25,2
ZAL "Tvardița"	3,9	13,9	10,6	9,4	9,9	9,7	8,8	8,3	7,8	7,9	7,3
ZAL PP "Valkaneș"	17,9	13,3	9,7	8,4	8,4	8,5	7,9	7,9	7,6	7,2	6,9
ZAL PP "Taraclia"	31,3	18,6	14,9	12,6	12,1	11,7	10,4	8,9	7,6	7,1	7,0
ZAL PP "Otaci-Business"	0,9	0,5	0,7	1,6	2,1	2,4	2,3	2,0	1,7	1,6	1,5

Ținem să menționăm că, în zonele libere crește ponderea activității industriale, care a devenit genul prioritar de activitate. În anul 2015 volumul total al **mărfurilor produse și serviciilor prestate** în zonele libere a constituit circa 4,3 mild. lei, din care ponderea producției industriale a constituit 95,0% (în anul 2014 - 95,70%).

Figura 2. Volumul vânzărilor nete ale producției industriale în zonele libere, mil. lei

Volumul vânzărilor nete ale producției industriale în total pe zonele libere în anul 2015 s-a majorat cu 10,7% (în prețuri curente) față de anul precedent și a constituit 4040,4 mil. lei. Cea mai mare parte a producției industriale fabricate în zonele libere în valoare de 3362,0 mil. lei sau 83,2% a fost exportată. În total, 81,1% din volumul mărfurilor și

serviciilor produse în zonele economice libere în anul 2015 au fost exportate, ceea ce a constituit 3452,5 mil. lei sau 9,3% din volumul exportului Republicii Moldova în anul 2015 (în anul 2004 ponderea zonelor economice libere în exportul total al Republicii Moldova constituia 4,3%). Stocurile producției la depozite în anul 2015 s-au micșorat cu 10,1% în comparație cu anul 2014, cifrându-se la 99,0 mil. lei.

Tabelul 2. Dinamica producției industriale în zonele libere

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sporul vânzărilor nete ale producției industriale (în prețuri curente):										
<i>în % față de anul precedent</i>	- 9	de 1,2 ori	5,5	-20,2	43,3	42,4	17,8	20,8	27,7	10,7
<i>mil. lei</i>	- 83,3	225,0	63,7	- 249,6	425,7	597,3	357,4	493,0	791,9	389,1
Din volumul total al vânzărilor nete ale producției industriale:										
<i>livrate la export, %</i>	71,0	70,8	70,8	68,3	76,5	82,1	83,5	85,0	81,1	83,2
<i>livrate în Republica Moldova, %</i>	19,9	19,8	21,4	20,1	14,5	11,1	7,0	4,5	3,2	2,6
<i>livrate altor rezidenți ai zonelor libere, %</i>	9,1	9,4	7,8	11,6	8,9	6,8	9,5	10,5	15,7	14,2

În pofida faptului, că începând cu anul 2010 în legislație au fost anulate restricțiile privind livrarea mărfurilor (serviciilor) din zonele libere pe restul teritoriului vamal al Republicii Moldova, din tabela 2 se poate observa o tendință clară referitoare la diminuarea livrărilor producției industriale pe piața internă.

Tabelul 3. Ponderea zonelor libere în volumul vânzărilor nete totale ale producției industriale, pe zone libere (%)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ponderea zonei libere în volumul vânzărilor nete totale ale producției industriale:										
<i>ZEL "Ungheni-Business"</i>	52,5	51,7	45,0	42,1	38,8	46,1	46,7	45,8	43,0	43,6
<i>ZEL "Bălți"</i>	x	x	x	x	5,6	10,8	12,1	17,2	30,5	37,6
<i>ZAL "Tvardița"</i>	5,8	11,1	12,3	15,5	17,8	12,9	22,4	18,5	11,6	4,9
<i>ZAL PP "Valkaneș"</i>	11,9	5,3	9,1	12,1	14,8	11,1	7,3	9,3	7,7	7,3
<i>ZAL "Expo-Business-Chișinău"</i>	26,9	27,1	30,1	29,0	22,8	18,8	11,3	9,2	7,2	6,5
<i>ZAL PP "Otaci-Business"</i>	-	0,4	0,5	1,2	0,2	0,3	0,1	0,0	0,0	0,0
<i>ZAL PP "Taraclia"</i>	2,9	4,4	3,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

În anul 2015, rezidenții zonelor libere au produs 18,0 mil. buc. huse pentru scaune automobil, cablu electric izolat în sumă de 1092,6 mil. lei, articole din cablaj electric pentru autoturisme în sumă de 446 mil. lei, 1,9 mil. m² de covoare, 361 tone fire de lână și 1,5 mii tone fir sintetic, mobilă în sumă de 42,2 mil. lei, 22,5 mil. m² plasă din fibră de sticlă, 3,7 mil. lei construcții metalice, 5,4 mii tone de păcură, 85 tone de vopsea, precum și 0,3 mil. dal vin de struguri, 123,1 mii dal de divin, 386,6 mil. unități articole flexibile pentru îmbutelierea băuturilor alcoolice, 971 tone de salam etc.

La fel, în anul de raportare a fost remarcat diminuarea volumului activității de **comerț extern**, care s-a desfășurat în cinci zone libere din cele șapte (cu excepția ZAL „Tvardița” și ZAL PP ”Otaci-Business”). Volumul total al comerțului extern pentru anul 2015 a sporit de 2 ori în comparație cu anul precedent și a constituit 80,4 mil. lei.

Un alt gen de activitate permis în zonele economice libere este **sortarea, ambalarea, marcarea și alte asemenea operațiuni cu mărfurile tranzitate prin teritoriul vamal al Republicii Moldova**. Acest gen de activitate s-a desfășurat doar în ZAL ”Expo-Business-Chișinău”. În 2015 volumul acestor operațiuni a constituit 10,6 mil. lei.

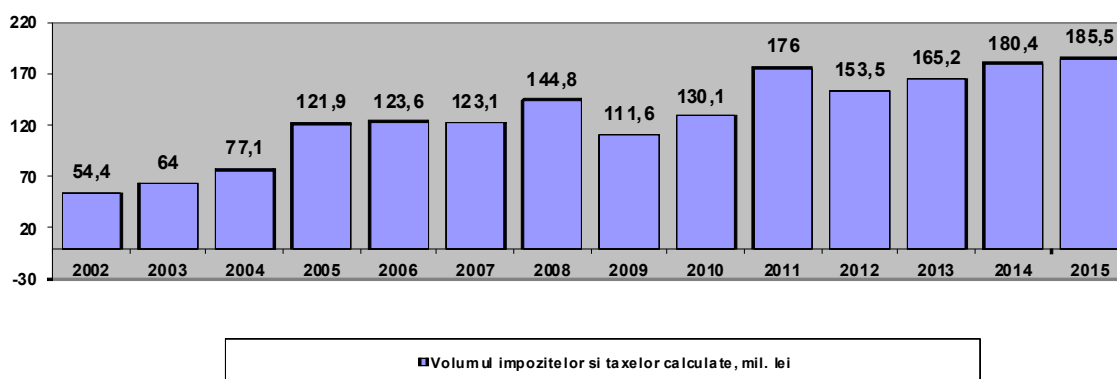
Tabelul 4. Genurile auxiliare de activitate în zonele libere

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
<i>Volumul vânzărilor nete pe genuri auxiliare de activitate, mil. lei (în prețuri curente)</i>	45,6	56,2	56,6	68,0	274,4	108,1	141,6	105,5	123,7
<i>în % față de anul precedent</i>	141,7	123,2	100,7	121,9	397,6	40,0	131,0	74,5	17,2

Printre **alte genuri auxiliare de activitate** permise de către legislație se evidențiază construcțiile, serviciile comunale, activitatea de arendă și alimentația publică. În anul 2015 volumul serviciilor prestate în cadrul acestor genuri de activitate a însumat 123,7 mil. lei, inclusiv servicii de arenda – 73,8 mil. lei, construcție – 9,7 mil. lei, activitatea depozitară – 5,5 mil. lei, alimentația publică – 4,8 mil. lei, etc.

Dezvoltarea rapidă a genurilor auxiliare de activitate sporește atractivitatea zonelor libere, formează un mediu favorabil de afaceri, creează condiții necesare pentru atragerea investițiilor de anvergură și realizarea proiectelor industriale.

Figura 3. Volumul impozitelor și taxelor calculate

Volumul total al **impozitelor și altor plăți obligatorii calculate** în anul de referință a constituit, conform situației din 1 ianuarie 2016, 180,4 mil. lei, sporind cu 9,3 % comparativ cu 1 ianuarie 2015.

Tabelul 5. Volumul total de impozite și plăți obligatorii calculate pe zone libere

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Volumul total de impozite și taxe calculate, mil. lei	123,6	123,1	145,3	111,6	130,1	176,0	153,5	165,2	180,4	185,5
<i>în % față de anul precedent</i>	101,4	99,6	118,0	77,0	116,6	135,3	87,2	107,6	109,3	102,8
Spor (+)/micșorare(-) anual, mil. lei	1,7	-0,5	22,2	-33,3	18,5	45,9	-22,5	11,7	15,3	5,0

Din volumul total de impozite și alte plăți obligatorii calculate, ponderea cea mai mare revine rezidenților ZEL „Bălți” (48,8%), ZEL „Ungheni-Business” (26,9%) și ZAL „Expo-Business-Chișinău” (16,4%).

Ținem să remarcăm că, administrațiile zonelor libere a intensificat monitorizarea privind respectarea de către rezidenți a obligațiilor de concurs, precum și cele stipulate în contractele încheiate cu aceștia. Așadar, în anul 2015 de către acestea au fost efectuate 9 controale (în 2014 – 14) ai rezidenților zonelor libere.

Pe parcursul anilor 2003-2007, administrațiile zonelor libere au exclus 30 de rezidenți pentru diverse încălcări sau din voință proprie a rezidentului. În anii 2008-2012 au fost excluși 69 rezidenți, în 2013 – 17, în 2014 – 9, în 2015 - 12. În afară de aceasta, în perioada 2003-2014 pentru neexecutarea condițiilor contractuale, neachitarea datoriilor la plățile și taxele zonale, precum și pentru încălcarea cerințelor, stabilite de către administrație, în conformitate cu atribuțiile sale, au fost retrase autorizații pentru desfășurarea activității în zona liberă la 60 de rezidenți, iar la 20 de rezidenți suspendate. În anul 2015 – 1 și 4 rezidenți respectiv.